

A valóság

Pócsmegyer, tizenhat november tizenegy, péntek.

Závada Pál *Harminchárom szlovák népmeséjét* azért vettem meg annak idején, mert Závada Pál nem Illyés Gyula, a harminchárom nem hetvenhét, a szlovák pedig nem magyar, ezzel szemben viszont daganat a daganat, isten az isten, népmese a népmese. Egy másik változat szerint ajándék lett volna ez a könyv Jadviga keresztlányom számára, aztán a dolgok valahogy úgy alakultak, hogy a feltételes mód bizonytalan állapot maradt csupán.

Ki ennek a könyvnek a szerzője? A népmeséről azt tanultuk, hogy szájról szájra terjed (mint a csók vagy a népdal), több változata van, orális irodalmi műfaj. Kérdés tehát, lehet-e népmesét írni, mint ahogy kérdés az is, hogy lehet-e orális irodalmat olvasni. A válaszom így hangzik: a copyright-jel mellett Závada Pál neve olvasható, nem pedig az, hogy a nép.

A hátsó borítón arról olvasunk, hogy a szerző újramondja legkedvesebb szlovák népmeséit. Teszi ezt úgy, hogy Samuel Czambel és Pavol Dobšinský (feltételezem) szlovák nyelven lejegyzett népmeséit mondja el nekünk magyarul.

Hol volt, hol nem, volt egyszer egy herceg, vagyis princ.

Az első népmese első mondata ez.

A princ tehát herceget jelent, a klobúk egyfajta kalap, a klamár pedig szélhámos.

Az egyik legszomorúbb mese talán éppen ez, a tizenharmadik, ami egy klamárról szól.

Szentendre, tizenhat november tizenyolc, péntek.

A szélhámos című mesében a szélhámos azt hazudja, hogy ő az égből pottyant erre a földre. Közeli rokona ez a fikcionista fiktív fickó Jézustól a kis hercegig sok irodalmi figurának. Voltak, akik igyekeztek megérinteni a ruhája szegélyét a gyógyulás reményében, mások azonban keresztre feszítették. A róka barátkozott vele, a kígyó azonban megmarta.

Elég az hozzá, hogy találkozik ez a klamár egy asszonnyal, akinek a fia már meghalt. Azt mondja, ha sikerül visszaugrania az égbe, szívesen átadja a fiúnak a pénzküldeményt.

Nem tudom, van-e valami kapcsolat a szlovák klamár és a magyar kalmár szó között. Mindenkinek meghal a fia.

Első üres oldal.

Pócsmegyer, tizenhat december huszonhat, hétfő.

Ezen az oldalon semmi nincs. Fáj a gyomrom és a tüdőm. Ezen az oldalon a semmi neve sem olvasható. Ez az oldal teljesen fehér, mint a hóember lábnyoma. Ezen az oldalon nem látszik az üresség.

Talán nekem is játszanom kellene. Ittam egy bögre tejet. Nem tudja semmi gondolat, hogy nem volna szabad használni a szavakat. Ezt a töltőtollat most felrakom a polcra, aztán többet nem írok.

Szentendre, tizenhét január öt, csütörtök.

Elolvastam a *Parazitákat*. Elolvastam, és most nem tudom, mit mondjak. Ha nem félnék, hogy hallgatásomat súlyos ítéletnek tartanád, nem vállalnám a szavak kockázatát.

Más volna a helyzet, ha borozás közben takarnálak be hallgatásommal. Időnként már-már hajlamos vagyok azt gondolni, hogy te vagy az én egyetlen barátom. Ülnék pohár boraink fölött a hús alkonyatban, ízlelgetnék a borok, a szavak és a csöndek zamatát, megtisztult szánkkal így tapadnánk az örökkévalóság emléihez. Ez a tökéletes állapot persze több okból is illúzió marad, s az okok közül az egyik éppen az idő mulandósága.

Második üres oldal.

Pócsmegyer, tizenhét január nyolc, vasárnap.

Ez a szöveg az olvasó megtévesztését szolgálja csupán. Szegény olvasó! Kétségbeesve lapozgat előre-hátra, fejvesztve töri a fejét azon, hogy melyik lehet az első, ha ez a második. Ráadásul egy üres oldaltól azt várná az ember, hogy nem talál ott semmit, még egy feliratot sem, ami azt hirdeti, hogy ez az oldal üres. Olyan ez, mint amikor egy ember egy mezőre érkezik, ahol aztán belebotlik egy táblába, amin ez áll: Itt aztán nincs semmi fű! Csupa nagybetűvel természetesen.

Persze az olvasó bizonyára olvasott már üres könyveket, amik nem azért voltak üresek, mert nem volt bennük egyetlen szó sem.

Szentendre, tizenhét január kilenc, hétfő.

Hiányzik belőlem a naplóírók minden erénye. Reggel azt mondta Gellért, hogy álmában úrlényekkel találkozott, akik nem tudtak beszélni, csak annyit tudtak mondani, hogy pik-pik.

Jöhet-e bármi jó Názáretből, kérdezte Natanael Fülöptől, aki Betszaidából származott, Péter és András városából. János nevezi egyedül Natanaelnek, a másik három evangélium Bertalannak (Tolomai fia) nevezi. Láttalak a fügefá alatt, mondja Jézus, Natanael pedig megvallja, hogy Jézus az isten fia. Vajon mit csinált Natanael a fügefá alatt?

Szombaton levágtuk a disznót. Ez volt az utolsó. Néhány hét múlva megint vesznek majd négy malacot.

Harmadik üres oldal.

Pócsmegyer, tizenhét január tizenegy, szerda.

A valóság bizonytalan állapot, azt hiszem. Füst Milán *A feleségem története* című regényéből származik ez a mondat, csak ott valóság helyett boldogság szerepel. Állapot helyett talán helyesebb volna a körülmény kifejezés használata, helyesebb helyett a kívánatos. Persze lehet, hogy egyszerűen csak dolognak kellene nevezni azt a dolgot.

Galsai Pongrác szerint Füst Milán egyszer azt mondta, hogy Déry Tibor regényének, *A befejezetlen mondat*nak egyedül a címe jó, az is tőle származik, mármint Füst Milántól. Az élet olyan, mint a füst, pedig még boldog se voltál.

Negyedik üres oldal.

Pócsmegyer, tizenhét január tizenhárom, péntek.

A „négy” és a „tizenhét” összege „huszonegy”. A „tizenhét” és a „tizenhárom” összege „harminc”. A „négy” és a „tizenhárom” összege „tizenhét”. A „huszonegy” és a „tizenhárom” összege „harmincnégy”.

Egy „üres oldal” olyan, mint egy „hőfödte táj”. A „hó” alatt „betűk” alszanak. Holnap „bábszínházba” nem megyünk. Inkább „hőembert” nem építünk.

Első prédikáció.

Pócsmegyer, tizenhét január tizenhárom, péntek.

Nyugalom helyére nem jutnak el. Kik nem jutnak el? A hitetlenek. A hit tehát a nyugalom forrása. Ha hiszek, nem lehet gondom semmire, a hit tehát a nyugalom maga. Ki juthat el tehát a nyugalom helyére? Aki hisz, üd्वüzül. Aki nem hisz, elkárhozik. A nyugtalanság maga a kárhozat.

A.

Pócsmegyer, tizenhét január tizenhárom, péntek.

Nyugtalanságot szül a szó, mert a gondolat, ami a szó szülőanyja, maga is nyugtalan.

Meglehetősen szokatlan latin betűk a lengyel betűk. Például az 'l'-t időnként áthúzzák egy ferde vonallal. Így valahogy.

Nyugalom helyére nem jutnak el. Ki mondja ezt? Talán az isten, aki a szelőkben lakozik? Lehetséges volna tehát, hogy a szélvihar istentelen, a szellő pedig a nyugalom helye?

Például az a meg az e időnként hosszabb farkat kap, mint az a meg az e.

Talán a zoltár szerzője teremtette a nyugalom helyét?

Második prédikáció.

Szentendre, tizenhét január harmincegy, kedd.

Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint.

Melkizedek neve három ízben fordul elő a Bibliában. Először a Teremtés könyvében találkozunk vele: Ábrahám tizedet ad neki mindenből. Másodsor valamelyik zoltár említi. Harmadszor A zsidókhoz írt levél idézi a zoltárt megmagyarázván nevének jelentését: az igazság királya. Továbbá: Szálem (vagyis a békesség) királya.

Micsoda tehát Melkizedek?

Allegória.

B.

Pócsmegyer, tizenhét február egy, szerda.

Havazik. Panka reggel látott két rigót az almafán. Panka volt az ablakban, a rigók voltak az almafán, a reggel pedig az ablakban és az almafán foglalt helyet és időt egyaránt.

A reggel pedig helyet és időt foglalt az ablakban és az almafán egyaránt.

– Foglalt ez a hely? – kérdezte Panka a reggelt reggel az ablakban.

– Igen, hiszen itt vagyok, de azért még te is ideférsz – felelte a reggel reggel az ablakban.

Panka matekpéldát gyártott a rigókra az ablakban.

– Először nem volt rigó az almafán, aztán odarepült egy rigó, nulla meg egy az egy. Volt egy rigó az almafán, aztán hozzárepült még egy rigó, egy meg egy az kettő. A két rigó közül az egyik elrepült, kettőből egy az egy.

Aztán Panka reggelizni ment, a reggel pedig átadta helyét a délelőttnek.

Most a délelőtt ül az ablakban és az almafán. A hó is megül az almafán. Az ablakban nincs hó, csak kívül. Az almafán van a madáretető, még sincsenek rigók az almafán, kettőből kettő az nulla.

A madáretető fedett. Olyan, mint egy kis házikó. A madáretető teteje olyan, mint két szárny, ami megóvja a hótól a magokat. Madár e tető.

Panka a vajaskenyeret ette meg reggelire, a rigók a magokat, a délelőtt pedig a reggelt.

Harmadik prédikáció.

Pócsmegyer, tizenhét február egy, szerda.

Melkizedek kenyér és bor, allegória. Melkizedek Jézus allegóriája a kenyér és a bor miatt. Ábrahám, aki még nem Ábrahám, tizedet ad neki mindenből. Ez is allegória: legyél a béke és az igazság hűbérese.

Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint. Kiről mondja ezt a zoltár? Jézusról. Melkizedek a Felséges Isten papja volt.

Persze Ábrahám is allegória, hiszen feláldozza a fiát, Izsákot. Mi a különbség a kos és a bárány között? A bárány tökéletes. Ha Jézus, a Felséges Isten fia (tehát azonos a Felséges Istennel) Melkizedek, a Felséges Isten papja, akkor a Felséges Isten megöli önmagát. Jézus egyszerre pap és áldozat.

Negyedik prédikáció.

Szentendre, tizenhét február kettő, csütörtök.

Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint.

Ugyanezt a zoltárt idézi Jézus is. Mondja az Úr az én Uramnak: ülj az én jobbomra. Vajon mit jelent az Úr és az Uramnak a héberben? Vajon hogy hangzik az Úr és az Uramnak a görögben? Mert választott nyelv a nyelvek között a görög. Megesküdött az Úr és meg nem másítja.

A bárány pedig tökéletes.

Ötödik prédikáció.

Szentendre, tizenhét február három, péntek.

Heródes szívesen beszélgetett Keresztelő Szent Jánossal annak ellenére, hogy gyakorta zavarba jött. A Keresztelő helytelenítette testvére feleségével való kapcsolatát. Gyakran érzünk mi is úgy, mint Heródes, ha feddhetetlen emberekkel beszélgetünk.

Vannak-e szentek körülöttünk? Ha példájuk zavarba ejt, miért nem leszünk szentekké magunk is?

Vajon mit csinált Heródiás a Keresztelő fejével? Tanítványai csak a megcsontított testet temették el?

Jézus úgy beszél a Keresztelőről, mintha ő lett volna Illés, akinek a Messiás fellépése előtt el kell jönnie. Ez azonban nem lélekvándorlás, hanem allegória.

Illés a próféták, Mózes a törvény allegóriája. Mert be kell teljesednie mindenkinek, mondja Jézus.

Nem azért jöttem, hogy eltöröljem a törvényt, hanem azért, hogy teljessé tegyem.

Be kell teljesednie mindennek, ami rólam írva van a törvényben, a próféták-nál és a zsoltárookban. Jézus a történelemmel nem foglalkozik, mert ő az idők teljessége.

Amikor egyesek úgy hiszik, hogy Jézus Illés, Keresztelő Szent János vagy valamelyik próféta a régiek közül, akkor a feltámadást hiszik, nem pedig a lélek-vándorlást.

C.

Szentendre, tizenhét február három, péntek.

Bizonytalan vagyok, mint a végtelen, ha a lélek vándorol. Elnehezíti az anyag a gondolatot.

Nem szabad félni a haláltól. A halál se fél tőlünk. Rettegek. Amikor C-t meggyilkolták, C még meg se született. A születés a halál előszobája.

Vannak olyan mondatok, amik nem tartalmaznak szavakat. Ezeket a mondatokat nem érzékeljük.

A tehetségtelen azonnal, a tehetséges másnap, a zseni harmadnap adja el magát.

Milyen különös, gondolta a tehetségtelen azonnal, ebben a szóban kétféle n-betűt használtam. A másodikat akár u-nak is lehetne olvasni.

Pócsmegyer, tizenkilenc december tizenöt, vasárnap.

Biztatás alázata.

Először talán tisztázni kellene, mi az az alázat. Az alázat az, amikor úgy tesz a jó, hogy nem ünnepeled magad. Persze ha a nyelvtan felől közelítjük meg a dolgot, azt mondhatjuk, az alázat az a főnév, amiből az alázatos melléknevet képezzük.

Nem feltétlenül az az alázatos, aki az alázatról ír.

Kopogtak egyszer a kolostor kapuján. Egy éhező koldus kért alamizsnát a szerzetesektől. A barátok üres kézzel bocsátották el. Miért nem adtatok neki semmit, kérdezte az egyik szent. Azért, mert semmink sincs, felelte a másik szent.

Pócsmegyer, húsz április tizenegy, szombat. Nagypénteken a gyerekek Örkényegyperceseket adtak elő az udvaron. A *Hogyléte*mről címűben Lócika volt az, aki nem húzta maga után a beleit, Gellért volt az, aki húzta, Panka pedig Gellért beleit alakította. A *Pecsét* címűt úgy adták elő, hogy Lócika úgy tett, mint aki felemel egy pecsétnyomót, Gellért volt maga a pecsét, Panka pedig megsértődött, mert nem kapott szerepet, én lehettem volna a papír, mondta. A *Gondolatok*

a pincében című színpadi változatában Lócika elrúgott egy labdát, Panka a labda után szaladt, közben cicának nevezte Gellértet. Nagyon ügyes patkány voltál, mondtam az öltözőben Gellértnek.

Pócsmegyer, húsz június négy, csütörtök. Amikor az ember naplót ír, az első mondat elválik a többtől. Tegnap azt mondtam Juditnak, sokáig úgy éreztem, háromféle könyv van, amit *A sziget* előtt olvastam, amit *A sziget* után olvastam és *A sziget*. Úgy volt, hogy áprilisban beszélgetek Patat Bencével. Nem sikerült. Elvittem a könyvtárból két doboz könyvet az iskolába. Az egyik dobozban voltak a mesék, a másik dobozban pedig azok a könyvek, amik hazudnak. A halállal nem lehet mit kezdeni, pedig nekünk, élőknek, dolgunk volna a halállal. Betettem a fiókomba valami fölöslegeset. A sok kacat között megtaláltam azt a könyvet, amit Elena utoljára olvasott.

Pócsmegyer, húsz június tizenegy, csütörtök. Semmi sem lehet több, mint önmagá. Ha valami megváltozik, más lesz, mint ami volt, kizárólag azért lehetséges, mert magában hordozza a változás lehetőségét. A mi munkánk a feltámadás. Életben kell tartanunk a jószágot. Mivel semmi sem létezhet a valóságon kívül, valamiképp a lehetőség is valóság. Létezik olyan nyelv, ami nem tesz különbséget valóság és igazság között. Hogyan lehetséges egy ilyen nyelven hazudni, hiszen a hazugság az igazság ellentéte, nem tudom, de ha a valóság a mindenséggel azonos, a valóság része a valóság ellentéte is. Nem azt állítjuk tehát, hogy a hazugság azonos az igazsággal, csupán azt, hogy alkatrésze.

Pócsmegyer, húsz június tizenkettő, péntek. A digitális oktatás olyan, mint a digitális társadalom, személytelen. Ha valaki azt állítja, hogy a digitális oktatásban örömét lelta a gyermek, a szülő és a tanár egyaránt, az az illető nem mond igazat. Kárhozott az a társadalom, amelyik a szépre, a jóra és az igazra neveli gyermekeit. Mert a társadalom nevel, nem az iskola. A társadalom pedig csúnya, rossz és hazug. Azon is érdemes elgondolkodni, hogy az etikaoktatás éppen társadalmunk etikátlanságát hivatott leplezni. A valóság azonban az, hogy nem létezik társadalom. Emberek léteznek vágyakkal és lehetőségekkel, képességekkel és döntésekkel. Döntéseink, nem pedig képességeink határozzák meg, kik vagyunk.

Pócsmegyer, húsz június tizenhat, kedd. A valóság az, hogy keveset beszéltem a tényekről. A tények elfedik a valóságot, idézi Rilket Pilinszky. A tényekről való hallgatás talán abból fakad, onnan ered egy másik változat szerint, hogy kerülni szeretném a konfliktusokat. A konfliktus a dráma sajátja, én inkább lírai alkat vagyok. Minden osztály kényszerközösség. Arra kényszerítjük a gyerekeket, hogy közösséggé kovácsolódjanak. Ismerjük jól a rég elkoptatott metaforát, a pedagógus a kertész, a gyerek a virág, az iskola a kert. Il faut cultiver notre jardin. A kertész egyetlen ékessége a türelem, ugyanakkor a jó kertész nem fél használni a metszőollót vagy akár a fűrészt a megfelelő módon a kellő időben. Nekünk illatozik a kert.

Pócsmegyer, húsz június huszonhárom, kedd. Pénteken még találkoztam a gyerekekkel. Úgy volt, hogy szalonnát sütünk a Duna-parton, de időközben elnyelte a Duna a partot, az esőnek meg folyton lóg a lába. Akkor azt mondtuk, kapjanak palacsintát. Játszottunk, beszélgettünk, a szülők már mentek volna. Éppen Schwarcz Ágival beszélgettem, amikor megjelent mellettünk egy idős hölgy. Megkérdezte tőlem, hogy én vagyok-e a főnök, dadogtam valami olyasmit, hogy én vagyok az osztályfőnök, ezek itt gyerekek, mire a kezembe nyomott egy tízezerest, hogy vegyek palacsintát a gyerekeknek. Azt mondtam a gyerekeknek, mindenki kérhet három palacsintát, a végén még vettem három kakaósat.

Pócsmegyer, húsz július öt, vasárnap. A szoborra gondol a férfi, a szobor hallgatására a nő. Átvonulnak a mondatok a szövegen. Amikor kórházban volt, találkozott egy lánnyal a templom udvarán, elásom *A titkos kert* a kórház udvarán. Kitépte abból a könyvből az első lapot, amit a barátjától ajándékba kapott. Minden kegyelem. Jézus Krisztus zizeg folyton, romok között énekelnek, pötytyök híján a rab borton, mélyén érez sötétséget. Caesar non est supra grammaticos. Ez az egyetlen mondat, amit Kanttól loptam. Mindenki költőnek készül, a legtöbben azonban szónokként végzik. Megszólítás, felkiáltójel, szünet. Az anyagok megtapasztalják a teremtést. Az x a k és az sz találkozását jelöli.

Pócsmegyer, húsz július huszonnégy, péntek. Az ember alapvető élménye a félelem és az unalom. Tegnap voltunk a kar atyján. Az unalomtól való félelem. A félelemtől való unalom. Ez nehezen értelmezhető. Uram, menj el tőlem, mert bűnös vagyok. Szégyen és őszinteség. Busszal mentünk. Aludtam a parton, aludtam a buszon, aludtam a saját ágyamban is. Az ágy közös. Éhes vagyok. Nem fér bele az időbe az örökkévalóság. Szerdán bementünk Gellérttel az iskolába. Este ájtott Mihály. Összetegeződöttünk. Az ember alapvető élménye a hiúság. Az ember megtapasztalhatja a dolgokat, a dolgok nevét, a dolgok nevének illatát. Ájtott Endre is Lívivel meg a gyerekekkel. Türelem. Ismétlődő szavak lenyomata. A valóság megelőzi a valóság nevét.

Pócsmegyer, húsz október huszonnégy, szombat. Tegnap mutattam Gellértnek, a tuhafát kopogtatta két madár. Először azt hittem, harkályok, de aztán láttam, hogy cinkék. Nem értek a madarakhoz. A nandut is összekeverem az emuval. Éppen készültünk Szentendrére, van ott egy állatkert a skanzenhez közel, a Tegez utcán. Panka a kocsiban felvetette, hogy a tegez, a toboz, a doboz és a degesz talán ugyanaz a jelentésmező. A jelentésmezőn nyílik az értelem, fölötte elsuhan a szagos ártalom. Nekem a hiúz tetszett a legjobban, persze lehet, hogy nem is a hiúz, csak a hiúz fogalma. Az egyik kecske a deszkák között kidugta fejét. A másik is. Lócika lelkesen etette a lámát, a szurikáták szemmel tartották a fogvatartókat.

Pócsmegyer, húsz október huszonöt, vasárnap. Gyermekekkel találkozunk az erdő mélyén az arctalan vándorok. Az egyik gyermek szerint kétféle gyermek létezik. Az egyik típusba tartoznak a világmegváltó gyermekek, a másik típusba tartoznak azok, akik gombnyomásra felnőtté változnak. Lócika rajzán Szörnyeteg

Lajosnak három feje van. Gyermekkoromban láthatatlan akartam lenni, de nem úgy, mint a szellemek, úgy akartam láthatatlanná változni, hogy közben látható maradok, csak éppen nem lát és nem hall meg senki. Panka a *Gergő és az álomfogókat* olvassa. Amikor a *Gergő és az álomfogókat* olvastam, akkor temettük Lacit. Amikor a *Gergő és a bűbájketrecet* olvastam, akkor temettük mamát. Lócika rajzán Szörnyeteg Lajos zöld. Mátéval beszéltem telefonon.